

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
FAKULTA TEXTILNÍ

PORTRÉTY

PORTRAITS

LIBEREC 2010

LUCIE KORDAČOVÁ

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí své bakalářské práce Mgr.art. Radce Valentin za konzultace a rady k mé bakalářské práci. Děkuji paní Janě Čutkové za pomoc při realizaci oděvů. Děkuji kolektivu Schaustickerei v Plauen, kteří mi umožnili realizovat výšivku na jejich stroji. Ing. Janě Černé za odbornou pomoc při realizaci digitálního tisku.

Dále bych chtěla poděkovat Zuzaně Čalounové za fotografie v exteriéru, Martinu Dandarovi a Nikole Šrajerové za fotografie pořízené v interiéru.

Abstrakt

Bakalářská práce na téma portréty je inspirována přejímáním a osvojováním si sociálních rolí s přihlédnutím k potřebám oděvu a jejího nositele. Cílem je vytvoření kolekce, která odráží sociální prostředí portrétovaného, vytyčuje prvky z jeho života a nenásilně je vkládá do oděvu.

Kolekce je rozdělena na dvě části, dle portrétovaných osob. Klade důraz na variabilitu a proměnlivost. Obě kolekce mají společné rysy dané osobností portrétovaných, liší se však zvolenými materiály a mírou elegance, ta je dána prostředím, které je obklopuje.

Kolekce je tvořena dvaceti kusy oblečení, jedenácti v první části a devíti v části druhé. Druhá část kolekce je doplněna třemi páry rukavic. Jednotlivé kusy lze mezi sebou libovolně kombinovat.

Abstract

My bachelor thesis on the topic of portraits is inspired by transposition and adoption of social roles with regard to the needs of the garment and its wearer. The aim is to create a collection that reflects the social environment of the portrayed person and outlines the elements of his/her life and gently inserts them into the garment.

The collection is divided into two parts according to the portrayed persons. It accentuates on versatility and variability. Both collections have common features based on personalities of portrayed person, but differ in chosen materials and a level of elegance, which is given by the environment that surrounds them.

Collection consists of twenty pieces of clothing, eleven in the first part, and nine in the second. The second part of the collection is supplemented by three pairs of gloves. Individual pieces can be combined with each other.

Klíčová slova

Kolekce, oděv, sociální role, portrét, výšivka, tisk

Key words

Collection, clothes, social roles, portrait, embroidery, print

Obsah

Úvod	10
1 Teoretická část práce.....	11
1.1 Sociální role	11
1.2 Socializace a sociální determinace.....	12
1.3 První mužské prvky v ženském oděvu.....	13
Dress code.....	14
Power dressing.....	14
2 Praktická část práce.....	15
2.1 Oděvní kolekce, inspirační část.....	15
2.2 Tereza Mládková.....	16
2.3 Azra Čaušević.....	18
2.4 Použité materiály	20
2.5 Výšivka.....	22
2.5.1 Historie vyšívání	22
2.5.2 Strojní vyšívání	22
2.5.3 Výšivka a postavení ve společnosti	23
2.5.4 Popis	23
2.5.5 Návrhy	25
2.5.6 Fotodokumentace.....	26
2.6 Digitální tisk	27
2.6.1 Popis	28
2.6.2 Návrhy	29
2.6.3 Vzorčky	30
2.6.4 Fotodokumentace	30
3 Technická dokumentace	31
3.1 Kolekce Tereza.....	31
3.1.1 Sukně, šaty	31
3.1.2 Vesta	33
3.1.3 Košile	34
3.1.4 Košile	37

3.1.5	Pelerína.....	39
3.1.6	Pelerína.....	40
3.1.7	Kabátek.....	42
3.1.8	Kalhoty.....	45
3.1.9	Kalhoty.....	47
3.1.10	Kalhotky.....	48
3.2	Kolekce Azra	49
3.2.1	Kabátek.....	49
3.2.2	Bolerko.....	50
3.2.3	Halenka.....	51
3.2.4	Korzet	52
3.2.5	Overal	52
3.2.6	Kalhoty.....	54
3.2.7	Šaty.....	55
3.2.8	Sukně.....	55
3.2.9	Sukně s možností přeměny na pelerínu	56
	Závěr	58

Seznam obrázků

Obr. 1 - Návrh na strojovou výšivku.....	25
Obr. 2 - Návrh na strojovou výšivku.....	25
Obr. 3 - Návrh na strojovou výšivku.....	25
Obr. 4 - Detail použití výšivky v oděvu, kolekce Azra.....	26
Obr. 5 - Detail použití výšivky v oděvu, kolekce Tereza.....	26
Obr. 6 - Detail použití výšivky na kabát.....	27
Obr. 7 - Návrh na digitální tisk 1.....	29
Obr. 8 - Návrh na digitální tisk 2.....	29
Obr. 9 - Detail použití digitálního tisku	30
Obr. 10 - Sukně, šaty.....	31
Obr. 11 – Vesta.....	33
Obr. 12 – Košile.....	35
Obr. 13 - Košile s výšivkou.....	37
Obr. 14 - Pelerína	39
Obr. 15 - Pelerína	41
Obr. 16 – Kabátek.....	43
Obr. 17 - Detail kalhot	46
Obr. 18 - Kabátek	49
Obr. 19 - Sukně s přeměnou na pelerínu.....	57

Úvod

Zobrazení portrétu v oděvu je hlavním tématem mé bakalářské práce. Více než na popisné zobrazení osoby v konkrétním čase jsem se zaměřila na změny vzhledu s přihlédnutím k potřebám okolí.

Jsou to změny, které si žádá situace a které si často ani neuvědomujeme. Je to přizpůsobování sociálním rolím, kterým se nelze vyhnout. Automaticky si je oblékáme stejně jako herci své masky v divadle. [3]

Rozhodla jsem se mapovat tyto změny a vytvořit tak oděvní „masku“, která je nedílnou částí našeho bytí a do určité míry se stává součástí osobnosti.

Inspirací se staly mé spolužačky z gymnázia, mé blízké přítelkyně, na kterých se jasně projevil vliv vysoké školy, nového města, nových sociálních skupin, kterých se staly členy, nebo zaměstnání, které navštěvují po úspěšném absolvování střední školy.

Důležitou roli hrál výběr portrétovaných osob. Vybrala jsem si dívky, které se připravují na výkon povolání, kdysi typické pro pány. To vneslo do kolekce několik mužských prvků.

Povolání, na které se připravují studiem na vysoké škole, jsou náročná. Studium je těžké a proto je potřeba mu věnovat i veškerý volný čas. Sociální determinace má tak značný vliv na temperament a charakter osobnosti. [2] Prostředí právníků a doktorů se proto stalo hlavním inspiračním zdrojem, z kterého jsem čerpala podněty pro tvorbu kolekce.

Prvním impulsem k vytvoření kolekce bylo mapování prostředí, ve kterém portrétované slečny žijí. Vnímala jsem barevnost prostředí a signifikantní prvky. Z celkového dojmu jsem vytvořila volné kresby, které se staly podkladem pro tvorbu kolekce. Ze vzniklé inspirační banky jsem dále čerpala konkrétní prvky a vpracovala je do oděvu.

S přihlédnutím k potřebám úspěšné mladé ženy jsem vytvořila dvě kolekce, které se snaží vyhovět nárokům okolí a životního stylu portrétovaných osob.

1 Teoretická část práce

1.1 Sociální role

„Osobnost jako jednota tělesného, fyzického, získaného, typická pro daného jedince, utvářená a projevující se v jeho chování.“[6]

Osobnost je vnitřní psychická podstata člověka a osoba vnější veřejný projev psychiky člověka. Osoba (lat. persona, původně maska herce, v níž vystupoval na jevišti) byla chápána jako neautentická osobnost, jako jakási fasáda často zastírající skutečnou vnitřní podstatu, nebo ji naopak předstírající. Pojem osoby byl nahrazen pojmem role, který vyjadřuje to, co se od člověka očekává v určitých situacích a s ohledem na sociální status a konkrétní společenské funkce. [5]

Ve svém společenském životě na sebe bereme „úlohy“, které nám předepisují, jak se máme chovat k druhým lidem. Existují role dlouhodobé, které se týkají rodinných vztahů, role krátkodobé a pomíjivé, i role dlouhodobější, ale přece jen časově omezené, jako je například role studenta. Součástí každé takové role je určitý způsob chování. E. Goffman (1959) tvrdí, že role, které hrajeme jako součást každodenního společenského života, se postupně internalizují a nakonec se stávají součástí vlastního já – součástí osobnosti. Svou roli pak hrajeme automaticky a můžeme si odpovídající masku nasadit, kdykoli tomu odpovídá kontext. [3]

„Rozhodující je tedy míra ztotožnění se s rolí a to, jak je jeho vystupování v dané roli odměňováno. Míra ztotožnění se s rolí je u různých jedinců různá. Jedinci přísluší celý systém rolí, který může být více či méně vnitřně jednotný“. [5, str. 18] Ostré odlišování role a osobnosti je nesprávné. Taková role se stane součástí osobnosti, součástí našeho vlastního portréту.

1.2 Socializace a sociální determinace

„Člověk se rodí jako biologická bytost. Pouze na základě kontaktů s jinými lidmi, pouze na základě působení společenského prostředí, v němž žije, se stává bytostí lidskou“.
[1, str. 7]

Kulturní prostředí, do kterého se člověk rodí a v němž žije, je kvalitativně něco zcela odlišného než prostředí přírodní. Je to systém specifických životních podmínek, který vyžaduje specifické způsoby adaptace a který vytváří specifický druh determinace psychiky. Svět kultury vystupuje před člověkem především jako svět symbolů, které zastupují a podněcují specifický způsob reagování. Příkladem je člověk, který smeknutím klobouku zdraví státní vlajku nesenou v průvodu. Zvířata žijí hlavně vazbou přírodní, tím se liší od lidí, kteří žijí vazbou na symboly jako produkty kultury, vazbou na instituce a organizace, které vytvořila.

Primární vliv kultury zprostředkovává rodina, její funkcí je uvést dítě do světa symbolů, tento proces se nazývá socializace a vyžaduje osvojení žádoucích způsobů chování (rolí). [5]

Socializace je proces utváření osobnosti člověka jejím začleňováním do společnosti pro život v této společnosti. Socializace zabezpečuje vrůstání člověka do společnosti a kultury. Aktivita jedince při socializaci spočívá v tom, že si každý může svobodně vybrat druh a míru působení jednotlivých socializačních faktorů. Je to v podstatě učení v sociálních podmínkách, tj. sociální učení.

Socializační faktory jsou instituce (sociální útvary, zařízení), do nichž je jedinec začleněn, a osoby, s nimiž jedinec vstupuje do nejrůznějších vztahů. Základním specifickým činitelem je rodina. Důležitou roli v socializaci je vrstevnická skupina. Je to malá sociální skupina. [1]

Je to skupina lidí, které pokládáme za nás podobné. Ti mohou naše chování velmi silně ovlivnit. Dle Tajfela (1982) je proces vnímání druhých lidí na základě jejich členství

ve skupinách je základní součástí lidského myšlení a že spoluutváří další sociální procesy – zvláště formování společenských norem a existenci stereotypů a předsudků. Sociální identifikaci je třeba chápat jako základní součást sociální interakce. [3]

1.3 První mužské prvky v ženském oděvu

Ženy, které se staly podkladem pro vytvoření kolekce, studují, aby mohly vykonávat povolání, které bylo původně pro muže a obstát v tvrdé konkurenci. Byly doby, kdy ženy nemohly taková povolání vykonávat a změna která nastala, se projevila i v odívání.

Na počátku dvacátého století, po první světové válce, vzniká nová převratná móda, zvaná „à la garconne“, což v překladu znamená ženský tvar pro slovo chlapec. Jde o vyvrcholení vývoje ženské otázky, prosazující se od přelomu století. Získáním volebního práva a práva na vzdělání se ženy ocitají v novém sociálním postavení a učí se je postupně využívat. Vztah k instituci rodiny se proměňuje a s ním i základní úloha ženy. Ideálem je samostatně vyhlížející žena, která současně s možností volit své místo ve společnosti přijala vzhled chlapecky vyhlížející emancipované ženy. Ženy začínají studovat, vstupovat do zaměstnání, intenzivně se zabývat sportem.

Ženy se mužům začínají podobat ve stylu oblékání, nosí mužské krátké účesy, kouří cigarety a usilují o úspěch v povolání, kde začínají mužům konkurovat.

V letech třicátých se mění ideál ženské krásy, není jím štíhlá sportovní dívka s potlačeným poprsím a boky. Ženy již neskrývají, že mají prsa a pas, nechávají si opět narůst delší vlasy, nepotlačují svou ženskost.

Dosahují toho hlavně v oděvu se zdůrazněným pasem a ramena se začínají zvyšovat vycpávkami. Ženy se nebojí velkých dekoltů, odhalených ramen a zad převážně ve večerním oděvu. Mužské prvky v oděvu již zůstaly dodnes. [4]

Dress code

Oblečení je součástí naší neverbální komunikace, proto je velmi důležité, jak je žena oblečena v práci. Pokud zastává vysoký post nebo je toto pravidlo dáno filozofií firmy je žena nucena věnovat svému oděvu velkou pozornost. Musí dbát na to, co je v odívání v takové společnosti přípustné a co již není. Žena například může mít výstřih či sukni nad kolena, ale ne obojí najednou.

Power dressing

Power dressing neznamena jen způsob oblékání, ale je to způsob ženského myšlení. Vyzařuje sílu a sebevědomí, je však konzervativní a v souladu s firemní etikou.

Styl oblékání, který se výrazně podobá oděvu mužskému, se objevil v osmdesátých letech a silnými propagátory se staly seriály jako je Dallas nebo Dynastie. Žena, která vykonává funkci na tradičně mužských postech a vydělává mnoho peněz, je nucena přizpůsobit svůj oděv tomuto světu a vzniká power dressing. Jde o obraz emancipace žen v oděvu.

V osmdesátých letech jsou symbolem power dressingu široká ramena sak, úzké sukně v decentní délce s rozparkem, hladká halenka. Vše doplněno silným make-upem a nápadnou bižuterií. Jednoduché lodičky s uzavřenou špičkou na vysokém podpatku. [10]

2 Praktická část práce

2.1 Oděvní kolekce, inspirační část

Hlavním tématem bakalářské práce je portrét. Nejde o popisné zobrazení konkrétního jedince, ale o zobrazení kulturně sociálního celku, ve kterém se jedinec nachází a výrazně ho ovlivňuje. Prostředí, ve kterém portrétované ženy žijí, bylo prozkoumáno a byly vytyčeny znaky, symbolizující jak toto prostředí, tak způsob jejich života. Tyto prvky byly vpracovány do oděvu.

Je tím získán obraz sociální role daného člověka, který tuto roli získal v průběhu života a metaforicky si ji obléká tak, jako oděv, tímto systémem získaný. Je to portrét dané sociální role, masky, jakou si člověk nasazuje.

Prvním impulsem bylo přejímání sociálních rolí mých blízkých. Sociální role s sebou nesou různé znaky a vyžadují určitý způsob jednání, způsob života i konkrétní způsob odívání. Na potřeby odívání a specifické znaky sociálních skupin, do kterých patří vybrané portrétované osoby, je zaměřeno v této práci.

Obě ženy se připravují na výkon povolání, které lze původně označit jako mužské. Tím je na ně kladeno více nároků než na ostatní. Žena musí dbát na svůj vzhled, odlišovat svou roli v práci a mimo ni, přizpůsobit svůj oděv potřebám okolí.

Kolekce je rozdělena do dvou částí. Ke každé části je přistupováno zvlášť, ale se stejným postupem práce. Základním inspiračním zdrojem obou kolekcí je budoucí povolání dívek a prostředí, ve kterém se nacházejí. Inspirují se jimi tvarová řešení, střihy, strojová výšivka, tisk a celková barevnost kolekce. V kolekci se odráží způsob života dívek, míra elegance daná prostředím, snaha o variabilitu a proměnu z denního na noční oděv a naopak.

2.2 Tereza Mládková

Tereza je studentkou čtvrtého ročníku všeobecného lékařství na Karlově univerzitě. Kvůli studiu se musela přestěhovat do Plzně a vzdát se veškerých svých dosavadních volnočasových aktivit, jako byl tanec nebo zimní sporty. Terezu obklopují nemocniční stěny přes den a v noci hradby z učebnic.

Kolekce Tereza

Kolekce je tvořena ve sportovně elegantním duchu. S myšlenkou ženy denně bojující o život svých pacientů, vystavující se značnému stresu byla navržena kolekce potlačující ženské prvky. Oděvy jsou konzervativní, příliš neodhalující ženské tělo. Rukávy mají prodlouženou délku s manžetami. S možností vykasat nebo ohrnout je připravena varianta rukávu.

Silueta kolekce je spíše volnější, kulatá, pasová linie je potlačena. Připomíná styl oblékání dvacátých let, kdy ženy začaly prosazovat svá práva v mužských kolektivech.

Tehdy se nosily pláště, přizpůsobené emancipačním snahám a požadavkům praktičnosti a pohodlí. Bývaly tvarované, štepované, dvouřadé, sportovního charakteru. Záda bývala zvonově rozšířena. Večerní pláště bývaly zdobeny výšivkou. Kolekce z reálií podle [4] volně vychází.

Znak síly a schopnosti konkurovat mužům bylo v kolekci docíleno zvýrazněním ramen záhyby ve vrcholu rukávové hlavice.

Kolekce reaguje na nemocniční prostředí. Motiv, který je vypracován z obrazu **EKG** se objevuje na výšivce v různých barevnostech a v různých řazeních za sebou. V celé ploše předního dílu se nachází na košili a na velké části předního dílu sukně. Výšivku s motivem EKG nalezneme i na díle krátkého rukávu kabátku.

Z nemocničního prostředí byl vypracován i motiv pro **digitální tisk**. Dva různé obrazce se stejnou tematikou se nachází v podšívkách pelerín a kabátku. V některých dílech

je využito efektu průsvitnosti materiálu a podšívka je dvojitá. Spodní materiál je v místech potisku patrný i na vrchním, čímž je docíleno zajímavého efektu prolínání spodního vzoru do vrchového materiálu.

Záhyby, které se nachází v zadním díle sukně, bočních dílech kalhot a zadním díle peleríny volně vycházejí z motivu knih, jako symbolu učení a studia. Ze své původní výraznější a ilustrativnější verze získaly současnou volnější podobu. Záhyby zůstaly bez prošívání.

Stojáčkový límec se v kolekci objevuje na pěti kusech oblečení. Jeho funkce je evokovat důležitost povolání, čímž je docíleno upnutím až ke krku. Vážnost situací, do kterých se člověk v nemocničním prostředí dostává a zahalený dekolt by měl k této práci patřit.

Barvy pro tuto kolekci jsou zvoleny pastelové. Šedé tóny nemocnice jsou doplněny tlumenou žlutou, oranžovou a béžovou, která se nachází převážně v podšívce. Barevnost působí optimisticky, aby kontrastovala nepříjemnému prostředí nemocnice a dodávala odvalu a povzbuzení, jak pacientům, tak své nositelce.

Kolekce je variabilní. Vrchní i spodní díly lze mezi sebou kombinovat i vrstvit. Vrchní krátký díl kabátku lze rozepnout a podšitý rub evokuje ozdobnou klopou. Sukně s výšivkou lze nosit jako šaty. Pelerína je oboustranná. Vznikají tak barevné variace. Vesta lze použít jako samostatný vrchní oděv nebo v kombinaci s košilemi. Jednotlivé kusy oděvů dávají možnost své nositelce popustit uzdu fantazie a umožnit tak vzniku různým modelům.

2.3 Azra Čaušević

Azra studuje práva na Karlově univerzitě. Po absolvování střední školy se přestěhovala do Prahy, kde teď žije společně se sestrou. Azra je cílevědomá a pracovitá. Svůj volný čas dělí mezi školu, práci, studium jazyků a noční pražský život, který si i přes svou pracovní vytíženost nenechává ujít.

Kolekce Azra

Z „chlapeckých“ dvacátých let se vyvíjí „ženská“ léta třicátá, decentní, ale elegantní styl podporující ženskou křivku je volnou inspirací pro tvorbu oděvu vhodného do prostředí typické pro Azru

Na konci dvacátých let ustupuje dosavadní uvolněná linie pasu, oděv se začíná tvarovat. Nosí se varianty princesového střihu. Ženská linie se zdůrazňuje úzkým páskem, oděv se od boků mírně rozšiřuje. Ramena se postupně zvyšují vycpávkami. Délka sukně se každým rokem mění až k délce nad koleno.

Proměna siluety je patrná především v rukávech, které opticky zvětšují ramena. Krátká bolerka akcentují horní část těla. Večerní oděv používá velké dekolty, odhalená ramena, hrud' a záda. Móda si vnucuje návrat podprsenky, která výrazně tvaruje poprsí.

Nosí se polovysoké šněrovací boty. Rukavice jsou nedílnou součástí oděvu, jak krátké, tak dlouhé, sahající až k okraji rukávu. Objevují se rukavice shrnuté, kdy náramek se nosil přes rukavici. Od r. 1925 se nosí i krátké rukavice. [4]

Právnícké prostředí evokuje nepsaný zákon v odívání – dress code. Důležitým podkladem byl životní styl Azry, jako časově vytížené ženy, která ráno odchází z bytu do školy, po té do práce a než se vrátí domů stihne i noční pražský život. Proto modely s výraznou podprsenkou pro život noční. Odhalený dekolt lze snadno schovat bolerkem, kabátkem nebo pelerínou, kterou dle potřeby změníme pomocí zdrhovadel na sukni. V jednoduchém kroku lze změnit denní oděv podléhající dress codu na vyzívající večerní model.

Kolekce je elegantní bez sportovního prošívání, ženskou siluetu podporuje zvýrazněný pas. Důraz na ramena je podpořen tvarovanými atypickými rukávy, symbolizují konkurenceschopnost, sebevědomí a sílu stejně jako materiál připomínající zvířecí kůži, který byl v kolekci použit.

Výšivka je v této kolekci použita podle [8] jako symbol vysoké společnosti. Vznešenost ve výšivce je podpořena použitím stříbrné nitě. Digitální tisk pro kolekci Azra nebyl využit, vzhledem k eleganci modelů nenašel své uplatnění.

Imitace kůže, šedý materiál a lesklý materiál s proužky vystihuje prostředí právníků. Akcentem se stala červená jako symbol moci. Mužským prvkem jsou hodinkové pásky použité jako zapínání kabátků. Kolekce je doplněna rukavicemi.

2.4 Použité materiály

Kolekce Tereza

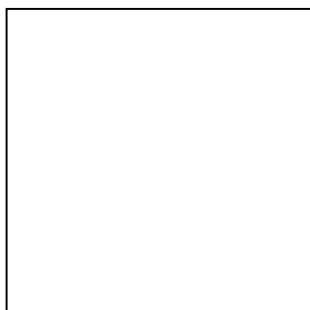
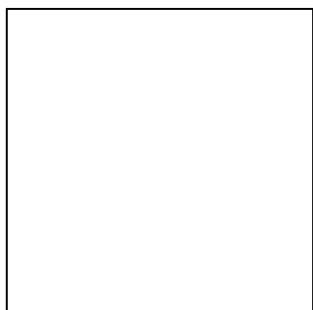
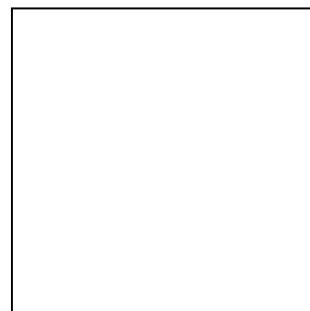
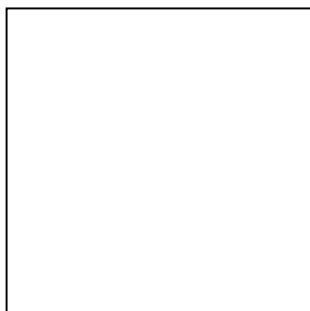
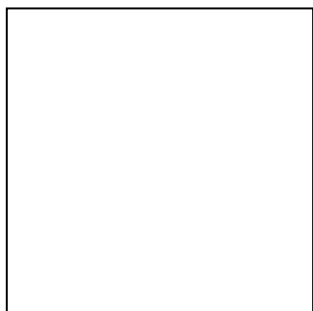
Materiál 1: Tkanina, 100%polyester, plátňová vazba, taft šanžán

Materiál 2: Tkanina, 100%polyester, plátňová vazba, taft šanžán

Materiál 3: Tkanina, 100%polyester, keprová vazba

Materiál 4: Tkanina, 58%polyamid, 42%polyester, plátňová vazba, taft, šanžán

Materiál 5: Zátazná jednolící pletenina, 100% polyester

Kolekce Azra

Materiál 1: 100%polyester, vrstvená netkaná textilie, vrstva polyuretanové pěny

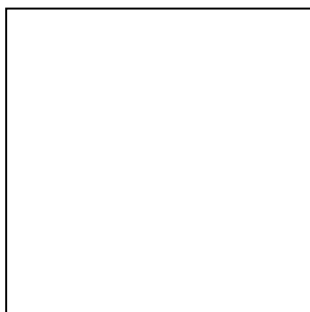
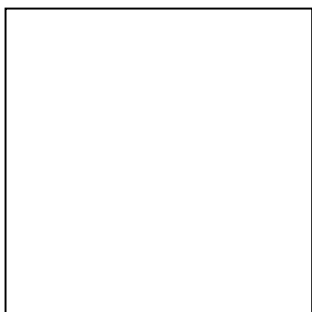
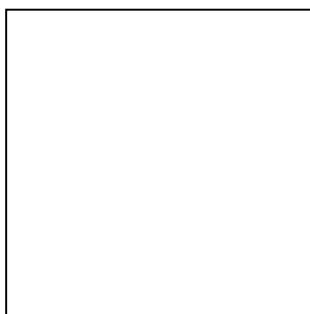
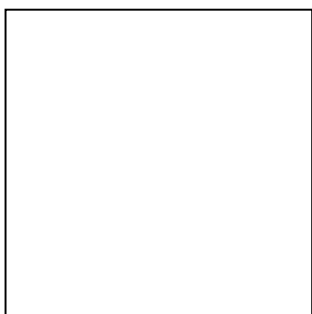
Materiál 2: Tkanina, 100%polyester, plátňová vazba

Materiál 3: Tkanina, 64%polyester, 36%polyamid, osnovní pětivazný atlas

Materiál 4: Tkanina, 68%bavlna, 30%polyester, 2%elastan, osnovní třívazný kepr

Materiál 5: Zátazná jednolící pletenina, 100%polyester

Materiál6: Zátazná jednolící pletenina z líce počesaná, 88%polyacryl, 9%polyamid, 3%elastan

2.5 Výšivka

2.5.1 Historie vyšívání

„Výšivka patří k tradičním technikám **zdobení** oblečení a dalších textilních produktů“. [11]

Vyšívání je textilní technika, s jejíž pomocí se protahováním nebo našíváním nití zkrášluje podkladový materiál, kterým může být plošná textilie, kůže či papír.

V Číně bylo vyšívání známé již od pravěku, později v Indii a Egyptě, tam se našli nálezy staré 3600 let. Evropa si na počátek vyšívání musela počkat ještě další dlouhá staletí. Kdy přesně se v Evropě začalo s vyšíváním, není známo. Odhady hovoří o vyšívání počátku našeho letopočtu. Nejstarší dochovaná památka pochází z 11. století. Touto památkou je 70 metrů dlouhý a 50 cm široký nástěnný koberec ve francouzském městě Bayeux.

V době renesance se rozšířilo tzv. bílé vyšívání. Byla to technika, která nejprve sloužila k výrobě spodního prádla, později kapesníků, ubrusů a přehozů.

Ve Francii v první polovině devatenáctého století byl vynalezen vyšivací stroj, dnešní stroje vyšívají například rychlostí až 1500 stehů za minutu, jsou řízeny počítačem a mohou být doplněny různými automatizačními prvky.

2.5.2 Strojní vyšívání

Stroje napodobují ruční vyšívání s tím rozdílem, že podkladová tkanina se zde pohybuje různými směry podle požadovaného vzoru výšivky a jehla se vpichuje kolmo k ní ze stále stejného místa.

U moderních zařízení se rozeznávají stroje jednojehlové a vícejehlové, které jsou konstruované na plochý steh nebo jako tzv. člunkové stroje (pracující podobně jako šicí stroje se dvěma nitěmi).

Pracovní orgány všech strojů jsou řízeny počítačem programovaným podle požadovaného vzoru výšivky. [7]

2.5.3 Výšivka a postavení ve společnosti

Vyšívané ornamenty neměly vždy pouze dekorativní funkci, ale byly především znakem společenského postavení, bohatství nebo příslušnosti k určité komunitě. Podle tvaru výšivky, použité kombinace barev nebo typu stehu můžeme rozlišit různé národnosti, kmeny, etnika nebo kulturní skupiny. Především v období, kdy se vyšívalo pouze ručně, byla složitá výšivka znakem vysokého postavení, protože její výrobu si mohla zaplatit pouze finančně velmi dobře zajištěná skupina obyvatel.

Pro evropskou kulturu je žena hlavním tvůrcem výšivky. V ostatních částech světa bylo umění vyšít složité ornamenty přisuzováno především mužům. Muži se díky takovému umu těšili výsadnímu postavení v kmenových společnostech. [8]

2.5.4 Popis

Cílem při práci s vyšívacím strojem bylo vytvořit výšivku, která by se dala použít celoplošně na určitý díl v oděvu. Výšivka je tradičně používána jako zdobný prvek podobný šperku. Práce byla zaměřena na začlenění výšivky do oděvu tak, aby se stala jeho nedílnou součástí, aby zvýrazňovala celý díl namísto detailu v oděvu.

Technologické parametry byly potřeba upravit nárokům na vyšívání velké plochy. Byla nutná úprava vzoru, aby vyšívání nebylo příliš časově náročné. Návrh byl potřeba zvětšit a zároveň eliminovat množství silněji vyšitých ploch, které působí efektně, ale jsou časově náročné a nit se při nich častěji trhá. Velké flotáže se staly také problémovým místem. Motiv byl řazen vedle sebe, aby tak vznikla větší plocha vyšití. Díky otáčení a zrcadlení motivu vznikaly další nové obrazce.

Výšivka byla použita na boční díl rukávů, přední díl košile, přední díl sukně, přední díl sukně a boční díl nohavice kalhot.

Pro vytvoření návrhu na strojovou výšivku byly použity volné kresby inspirované osobami, které ztvárňuji. Při návrhu byly zohledněny cíle, kterých bylo třeba dosáhnout. Motiv nemocnice byl použit pro výšivku inspirovanou Terezou, konkrétně to byl motiv EKG na obr. 3. Pro návrh k Azře (obr.1 a obr.2) byl zvolen obraz knih a budov symbolizující akademický život, učení, ale i Prahu jako místo pro žití.

Výšivka, která je umístěna na modelech v bakalářské práci byla realizována ve městě Plauen v Německu na stroji ZSK typu SCZ 0111. Stroj je opatřen dvěma hlavami s možností vyšít jedenácti barevný vzor bez potřeby převlíkat jehlu. Práce se strojem je zjednodušena manipulací s monitorem, patřícím přímo ke stroji.

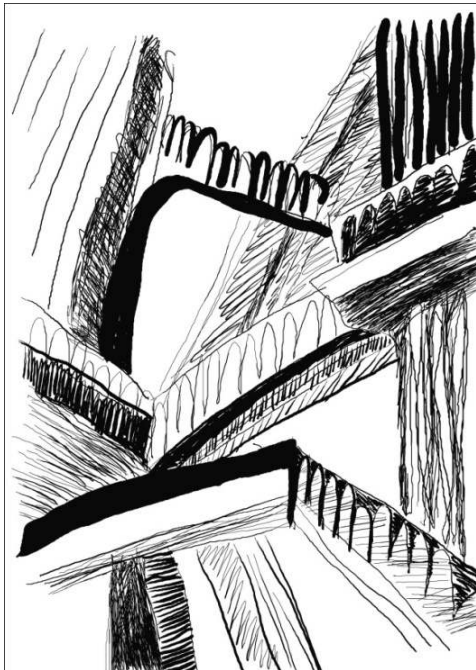
Během týdne bylo potřeba převést návrhy vypracované v Adobe Photoshopu nebo Adobe Illustratoru do formátu čitelného pro stroj. Bylo nutné navolit vzhled stehů a výplní, vybrat z několika zkoušek optimální velikost vzoru a nechat ho vyšít na materiál dokonale napnutý na rámu. Při takové práci nelze opomenout volbu nití a vhodnou barevnost.

Pro první vzor ke kolekci Azra (obr. 4) byly zvoleny tři barvy. Pro návrh kalhot byl motiv řazen pod sebe a vždy zrcadlen vodorovně o devadesát stupňů. V pěti vzorech byla měněna jedna barva a to od nejsvětější bílé, přes šedou ke kontrastní tmavě šedé.

Pro návrh na předním díle sukně byla zvolena decentnější kombinace šedých nití doplněných stříbrnou, která dodává celé výšivce lesk. Motiv je tvořen z šesti základních vzorů, vždy zrcadlově proti sobě.

Výšivka inspirovaná obrazem EKG je tvořena ze čtyř barev. Zvoleny byly odstíny šedé s tlumenou žlutou nití. Princip zrcadlení a řazení vzoru vedle se a pod sebou je zachován. Je tak vyšít motiv na košili, sukni (obr. 5) i rukávu (obr. 6). Výšivka se mění i použitím jiného podkladového materiálu jako je tomu u košile. Žlutá barva látky udává výsledný vzhled motivu. V ostatních případech je podkladový materiál zvolen v šedém tónu.

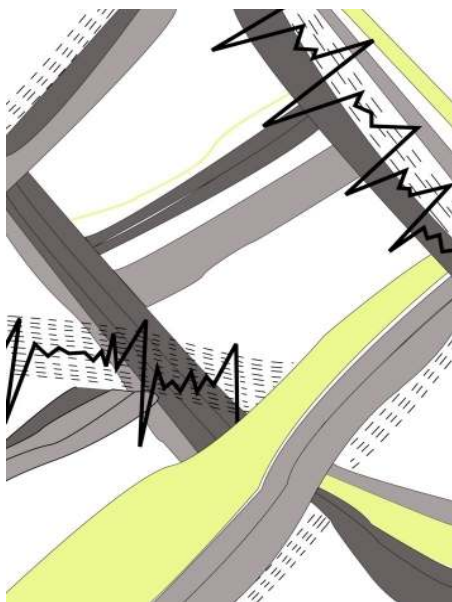
2.5.5 Návrhy

Obr. 1 - Návrh na strojovou výšivku

Obr. 2 - Návrh na strojovou výšivku

Obr. 3 - Návrh na strojovou výšivku

2.5.6 Fotodokumentace

Obr. 4 - Detail použití výšivky v oděvu, kolekce Azra

Obr. 5 - Detail použití výšivky v oděvu, kolekce Tereza

Obr. 6 - Detail použití výšivky na kabát

2.6 Digitální tisk

Tisk přenosem, tj. sublimační tisk, patří mezi progresivní tiskařské techniky. Potiskuje se ve dvou etapách:

1. etapa-vzor se natiskne na přenosový papír
2. etapa-z potištěného vysublimuje barvivo, za pomoci tepla a tlaku na textilií

Při této technologii tisku odpadá praní po tisku – úspora technologické vody, ale i energie. Spotřeba papíru je značná. [2]

Sublimační tisk je aplikování sublimačního inkoustu na povrch předmětu použitím tepelného lisu při nastavení určité teploty, času a tlaku. Inkoust se z pevné formy přemění na plyn, barvy proniknou povrchem. Když se teplota sníží, póry se uzavrou a plyn opět

ztuhne. Díky tomu vzniká kvalitní dlouhotrvající potisk odolný proti poškrábání. Sublimační tisk je prováděn na polyester.

Je možné potisknout i bavlněné látky, ale potisk se smyje během několika oprání. Další věci, které nelze potisknout jsou potažené materiály, které nevydrží vysokou teplotu potřebnou pro sublimační proces (více jak 180° C). [9]

2.6.1 Popis

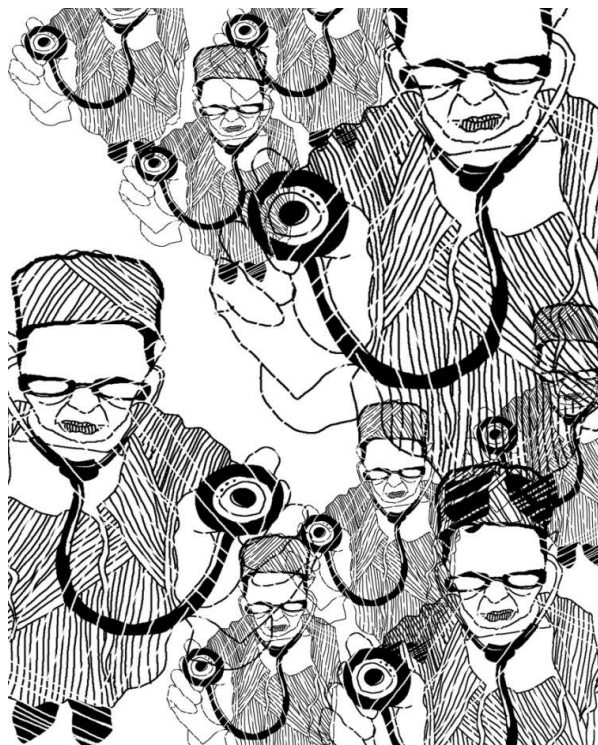
Vzor byl připraven v programu Adobe Photoshop. Návrh vycházel z nemocničního prostředí. Po konzultaci byla vybrána předloha s konkrétním motivem lékaře na obr. 7 a s abstrahujícím motivem na obr. 8 vycházející z původního obrazce.

Inspirací pro tvorbu předlohy digitálního tisku se stal obraz doktora. Motivy pro tisk byly zvoleny dva. V druhém se vycházelo z detailu prvního vzoru, který byl volně řazen na ploše. Návrh je čistý grafický, pouze s použitím černé.

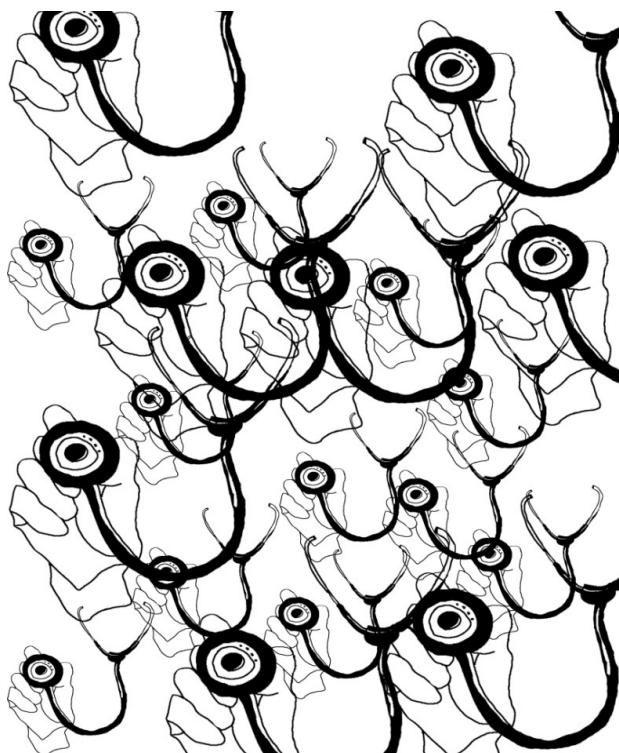
Bylo potřeba natisknout vzorky a vybrat z nich vhodný materiál pro tisk, zvolit správnou velikost vzoru pro tisk na plochu 130x150 cm. Barvivo a kvalita materiálu dovolily tisk opakovat i podruhé, čímž bylo docíleno vzniku totožného vzoru v tlumené barvě.

Digitální tisk byl použit do podšívky peleríny, kabátku (obr. 9) a do předních dílů oboustranné peleríny.

2.6.2 Návrhy

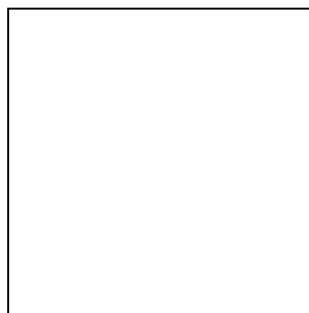
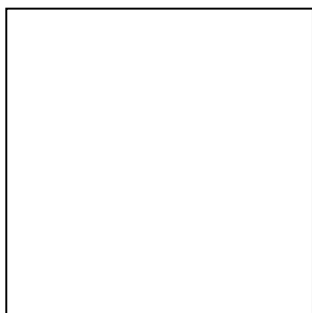
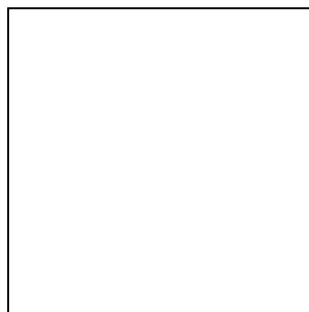
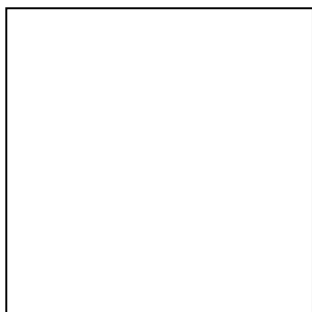

Obr. 7 - Návrh na digitální tisk 3

Obr. 8 - Návrh na digitální tisk 4

2.6.3 Vzorky

2.6.4 Fotodokumentace

Obr. 9 - Detail použití digitálního tisku

3 Technická dokumentace

3.1 Kolekce Tereza

3.1.1 Sukně, šaty

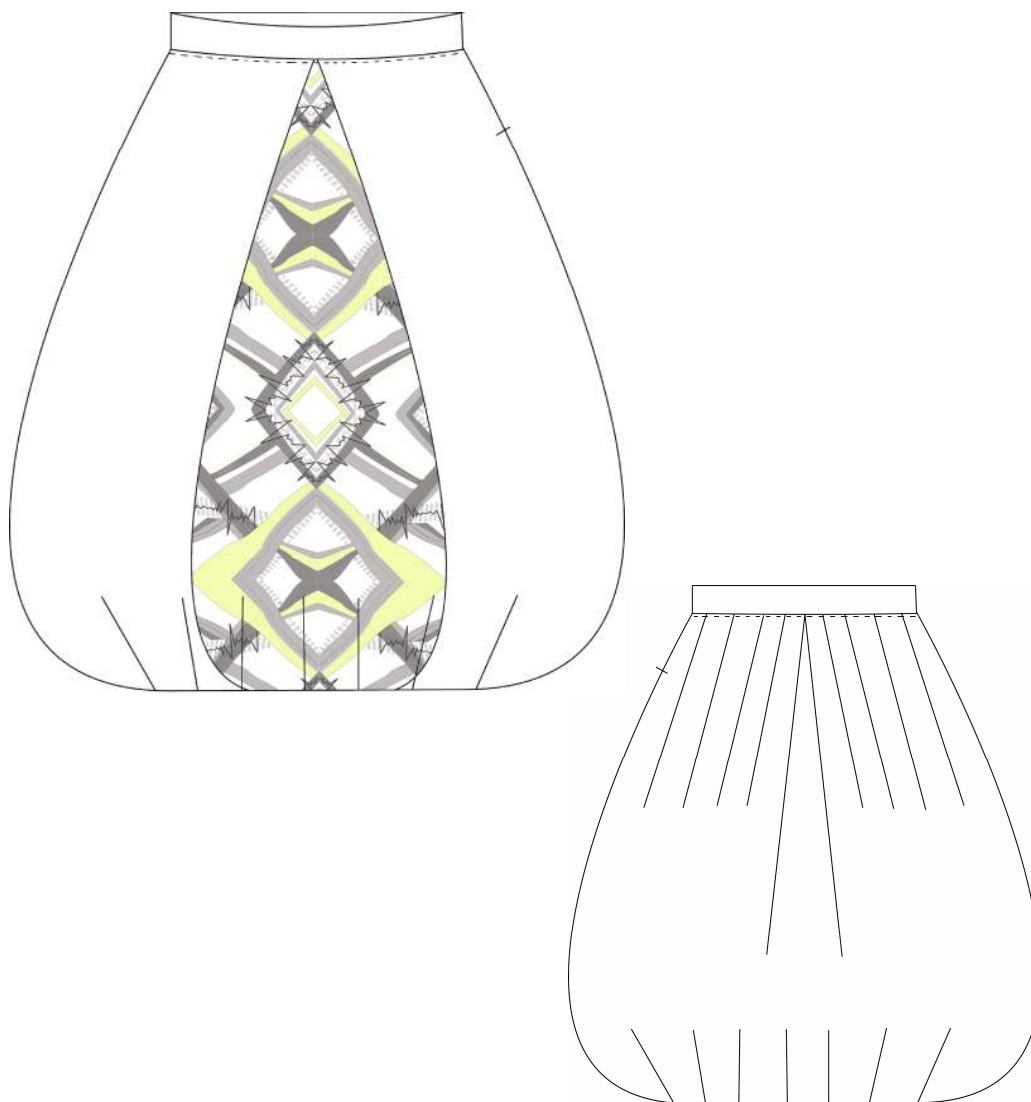

Obr. 10 - Sukně, šaty

Technický popis

Široká balónová sukně s pasovým límcem vyztuženým vazelínem na obr. 10. V boční linii je oděv zapínán na zdrhovadlo, knoflík a díрку. V předním díle protizáhyb, ve kterém se nachází výšivka. Sukně je celopodšíťá. Na zadním díle v pasovém límci se nacházejí záhyby. Lze nosit i jako šaty.

Technický nákres

3.1.2 Vesta

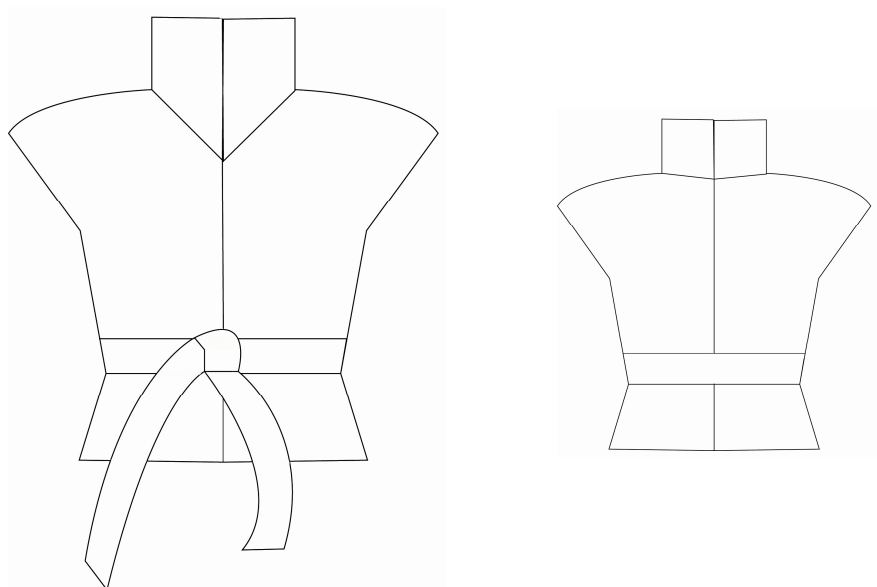

Obr. 11 - Vesta

Technický popis

Celopodšíťá vesta s malými kimonovými rukávy a stojáčkovým límcem (obr. 11), který je vyztužený vlizelínem. Vesta je bez zapínání, v pasové linii zúžená a přestřihnutá. Součástí vesty je opasek. Zadní díl je členěn středovým švem.

Technický náčrt

3.1.3 Košile

Technický popis

Dámská košile se stojáčkovým límcem vyztuženým vazelínem na obr. 12. V předním a zadním díle zúžená pasovými odševky. Košile má tvarovanou délku.

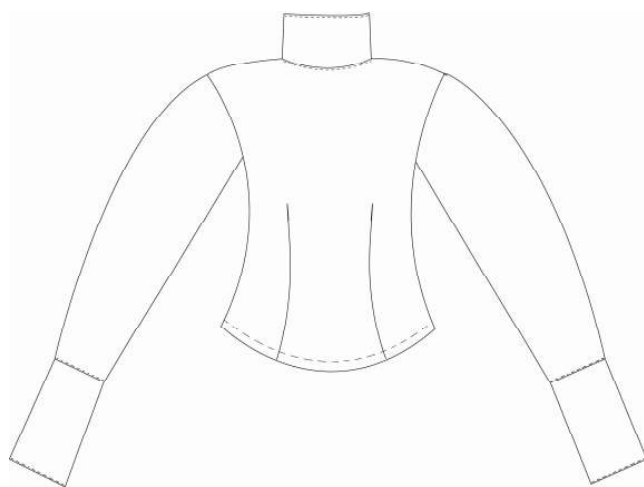
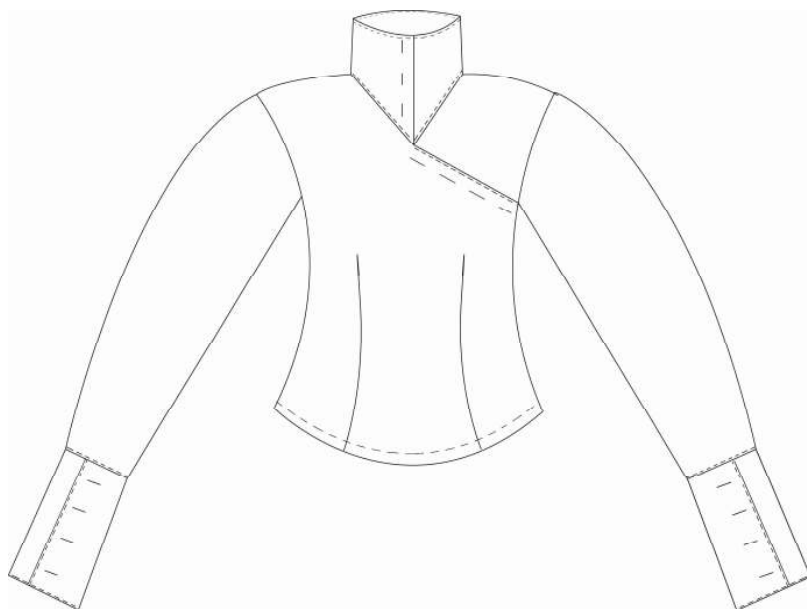
Rukávy jsou vysokohlavicové s manžetami. Manžety jsou vyztuženy vlizelínem a zapínány na knoflík a díрку. Rukávy mají prodlouženou délku, je možno je ohnout a vytvořit tak variantu oděvu.

Asymetrické zapínání na knoflík a díрку pokračuje z límce do průramku. Prošito asymetrické zapínání, průkrčník, horní kraj límce, dolní kraj halenky a po obvodu manžet.

Obr. 12 - Košile

Technický nákres

3.1.4 Košile

Obr. 13 - Košile s výšivkou

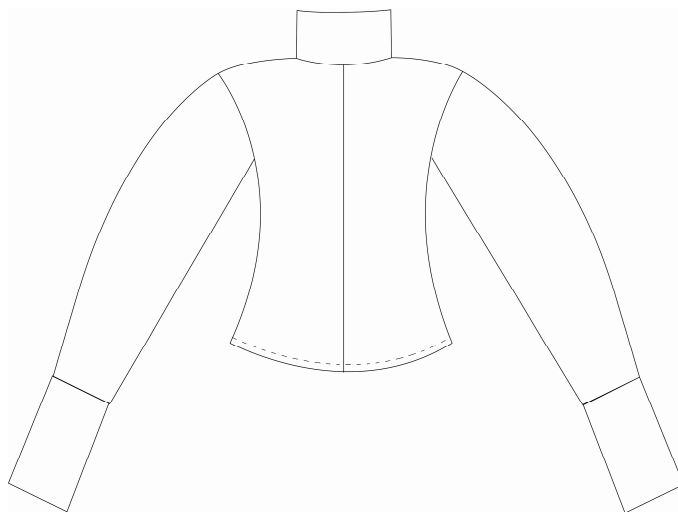
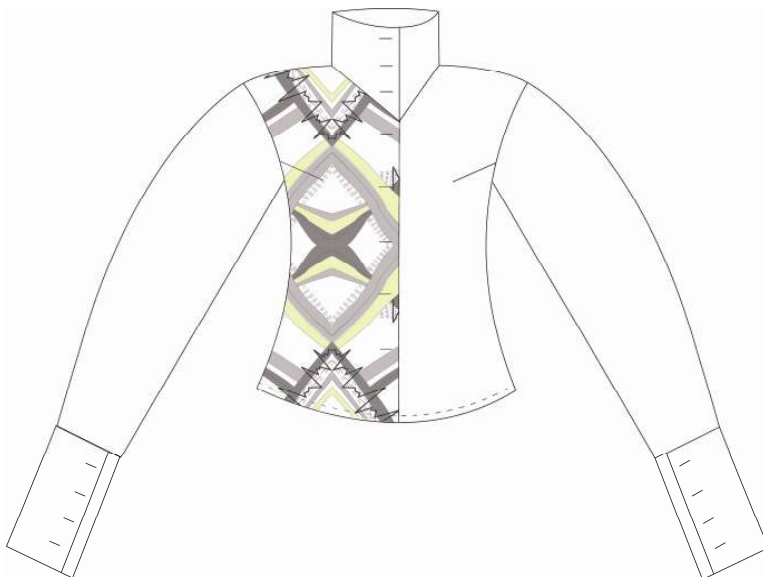
Technický popis

Dámská košile se stojáčkovým límcem a vysokohlavicovými rukávy na obr. 13. Na vrcholu rukávové hlavice se nachází protizáhyb. Rukávy jsou s manžetami zapínané na knoflík a díрку. Délka rukávů je prodloužena, což na tvoří efekt nařasení. Rovněž lze manžety ohrnout a vytvořit tak další variantu oděvu.

Košile je vypasovaná, má tvarovanou délku se zapínáním řešeným na knoflík a díрку. Na celém pravém předním díle je zhotovena výšivka. Díl je podšitý.

Stojáčkový límec a manžety jsou vyztuženy vlizelínem. Dolní kraj je prošitý.

Technický nákres

3.1.5 Pelerína

Obr. 14 - Pelerína

Technický popis

Pelerína se stojáčkovým límcem vyztuženým vazelínem na obr. 14. V předním díle se nachází prsní odševky. Boční přední a boční zadní díl je v horní části rozčleněn přidáním dílu, který opticky zvětšuje ramena. Boční díly společně se vsadkou tvoří iluzi rukávu. V předním bočním díle je průhmat.

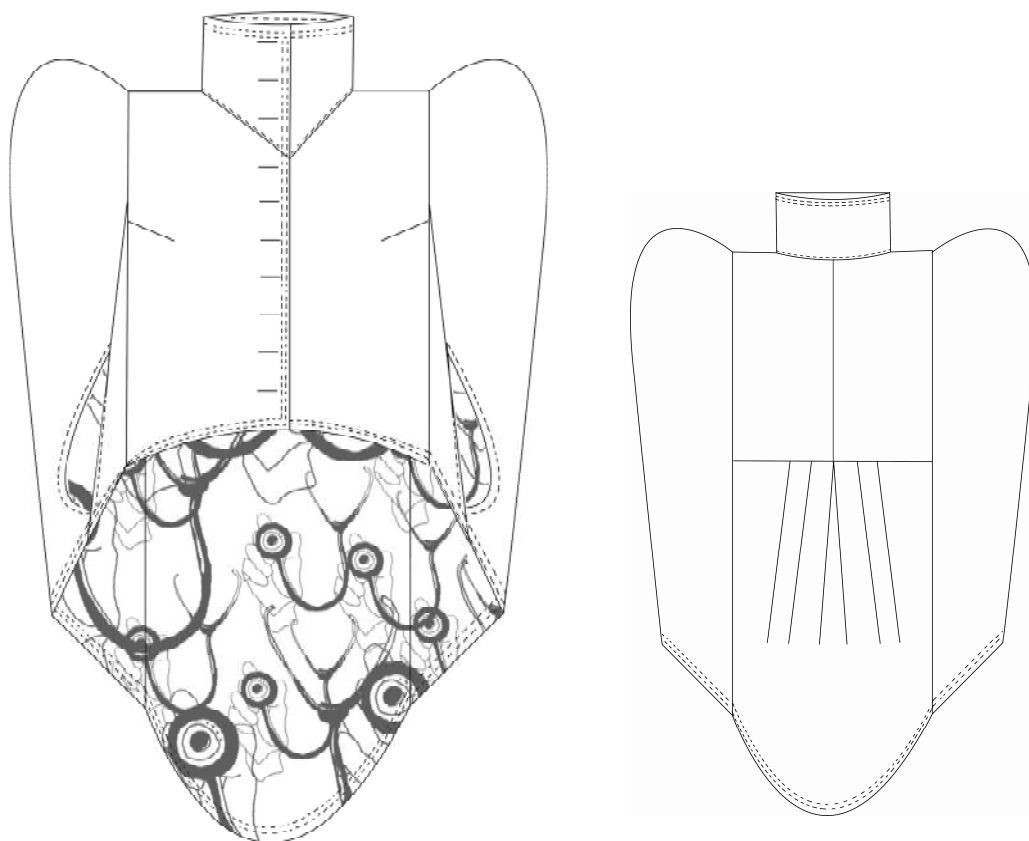
V zadním díle je snížena pasová linie, která je členěná a pelerína je směrem dolů rozšířená záhyby. Zapínání na peleríně je pomocí knoflíkem a dírkou. Kraje peleríny jsou dvojitě prošity.

Pelerína je celododšitá materiálem s digitálním tiskem. Díky průsvitnosti materiálu je využit efekt prolínání spodního materiálu na vrchním.

Délka je tvarovaná, zadní díl je delší než díl přední.

Pelerína je prošita přes zapínání, v průkrčníku, horním kraji límce, pohmatech a dolním kraji.

Technický nákres

3.1.6 Pelerína

Technický popis

Pelerína s úzkými předními díly, které neplní funkci zapínání, ale funkci ozdobnou na obr.15.

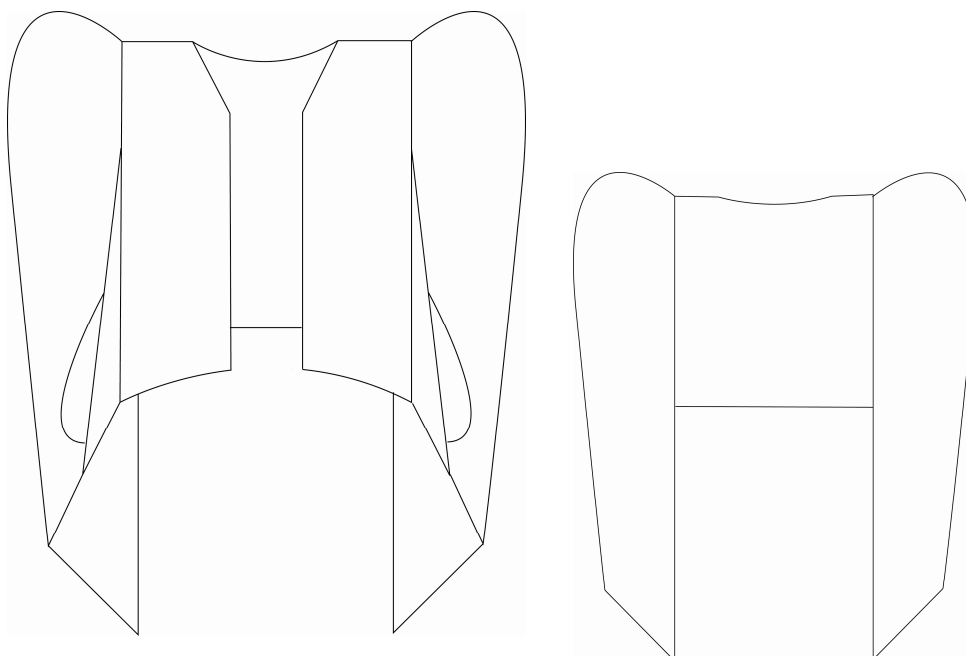
Boční přední a boční zadní díl je v horní části rozčleněn přidáním dílu, který opticky zvětšuje ramena. Boční díly společně se vsadkou tvoří iluzi rukávu. V předním bočním díle je průhmat.

V zadním díle je snížená pasová linie, která kontrastuje s dlouhými bočními díly. Délka předních dílů je tvarovaná. Pelerína je celopodšíťá vrchovým materiálem, pouze v předních dílech je včleněn materiál s tiskem, který má ozdobnou funkci. Pelerína je oboustranná. Zadní díl je členěn středovým švem.

Obr. 15 - Pelerína

Technický nákres

3.1.7 Kabátek

Technický popis

Kabátek se stojáčkovým límcem vyztuženým vazelínem na obr. 16. Kabátek má dvojité přední i zadní díl. Délka obou předních dílů je tvarovaná do oblouku proti sobě. Vrchní přední díl je dvojitě prošitý. Kratší tvarovaný přední díl je podšitý potištěným materiálem.

Rukávy jsou dvojité. Vrchní rukáv má krátkou délku, je členěný. V celé ploše bočního dílu vrchního rukávu je výšivka. Vrchol rukávové hlavice předního krátkého rukávu je zvýrazněn záhyby. Spodní rukáv je jednodílný. Délka spodního rukávu je prodloužená, asymetricky zakončená s dvojitým prošitím a ozdobnými knoflíky. Rukávy se dají ohnout a tvoří tak další variantu oděvu.

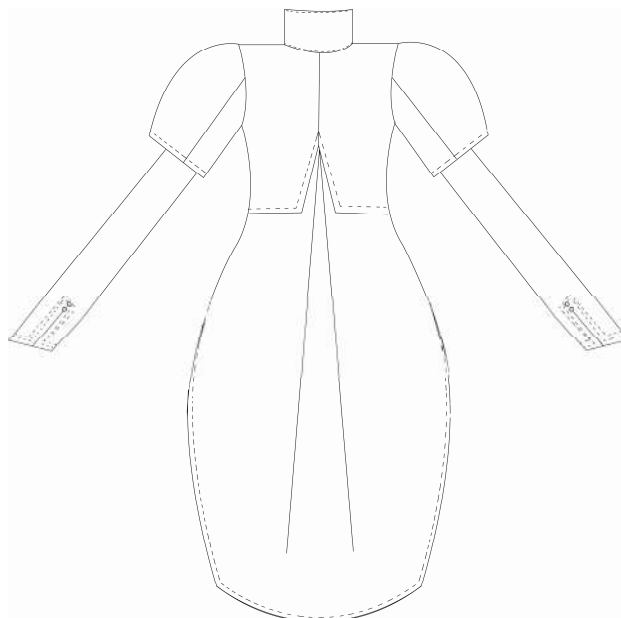
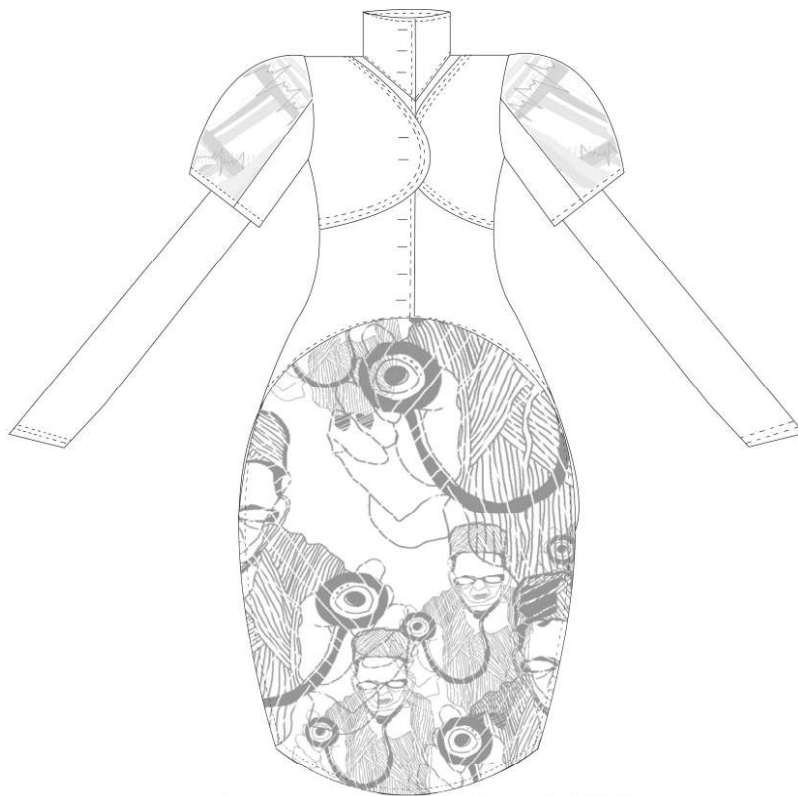
Zadní díl je tvořen z kratšího vrchního dílu a spodního delšího dílu. Vrchní zadní díl je ve středové linii zakončen dotečovým rozparkem. Spodní zadní díl má ve středové linii protizáhyb a tím rozšiřuje kabátek směrem dolů.

Kabátek je vypasovaný, od pasu dolů se rozšiřuje. Délka je tvarovaná, přední díl je kratší než díl zadní. Kabátek je prošitý v průkrčníku, horní kraj límce, přední středové linii obou vrchních dílů, rozparek rukávů a dolní kraj obou rukávů, rozparek zadního vrchního dílu a dolní kraj obou dílů. Zapínání je na knoflík a díрку.

Obr. 16 - Kabátek

Technický nákres

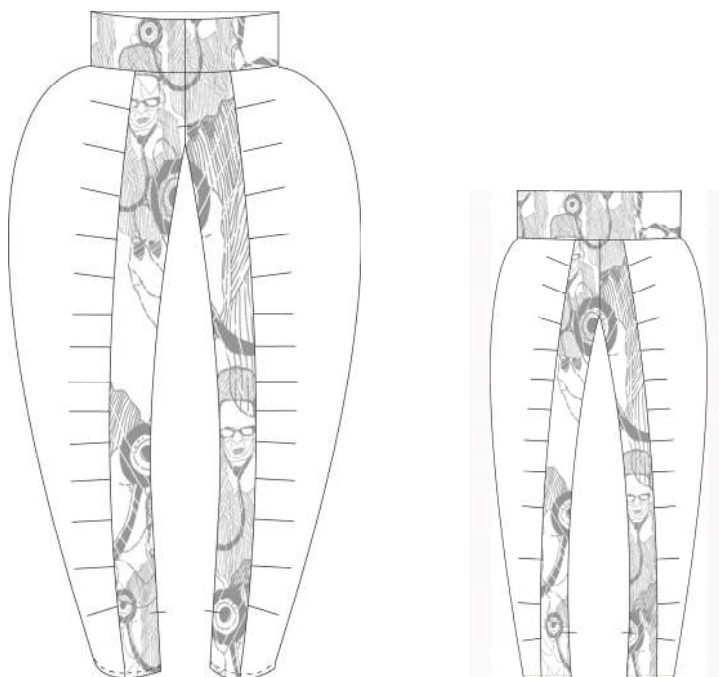

3.1.8 Kalhoty

Technický popis

Přední i zadní díl kalhot na obr. 17, jsou členěny a boční díl je tvořen záhyby po celé délce nohavice. Nohavice jsou zúžené, v délce nohavice se nachází zdrhovadlo. Kalhoty mají mírně snížený pas. Pasový límec je vyztužen vlizelínem. Zapínání je na zdrhovadlo v předním středovém švu kalhot. Na přední, zadní díl a pasový límec je použit materiál potisknutý digitálním tiskem.

Technický náčrt

Obr. 17 - Detail kalhot

3.1.9 Kalhoty

Technický popis

Přední i zadní díl kalhot jsou členěny, boční díl je tvořen záhyby po celé délce nohavice. Nohavice jsou zúženy v délce na pruženku. Kalhoty jsou zapraveny pasovým límcem s pruženkou a ozdobnými knoflíky.

Technický náčrt

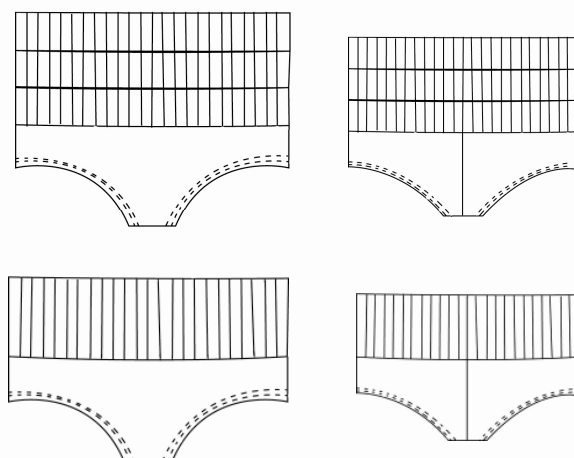

3.1.10 Kalhotky

Technický popis

Kalhotky s pasovým límcem s pruženkou a dvojitým prošitím a kalhotky s pasovým límcem a třemi pruženkami, které jsou mezi sebou prošité. Dolní kraje jsou prošity na spodem krycím stehem.

Technický náčrt

3.2 Kolekce Azra

3.2.1 Kabátek

Technický popis

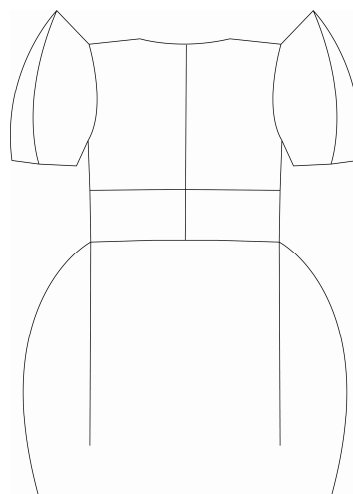
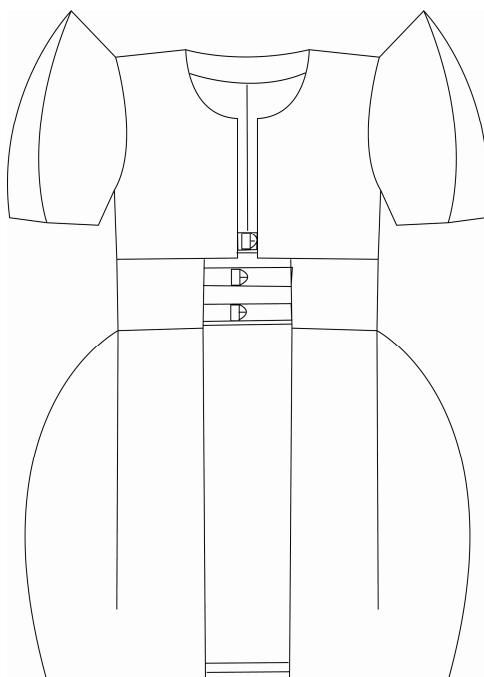
Celopodšíť kabátek s tvarovanými atypickými rukávy na obr. 18. Rukáv má krátkou délku, členěný a v ramenní linii asymetricky tvarovaný. Kabátek má tvarovaný průkrčník. V pasové linii se nachází včleněný opasek. Dolní část kabátku je rozšířena v boční linii protizáhyby. Zapínání kabátku je řešeno na pásy všité do švu. Jeden pásek se nachází na horním předním díle, dva pásy v pasové linii všité do švu opasku.

Přední středová linie není doteková, přední díly jsou mírně vzdáleny od sebe. Zadní díl je tvarován středovým švem až po opasek. Dolní zadní díl je hladký, švy se nachází v boční linii.

Obr. 18 - Kabátek

Technický nákres

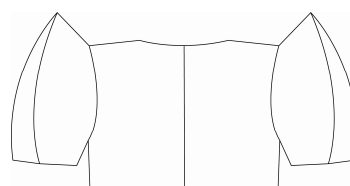
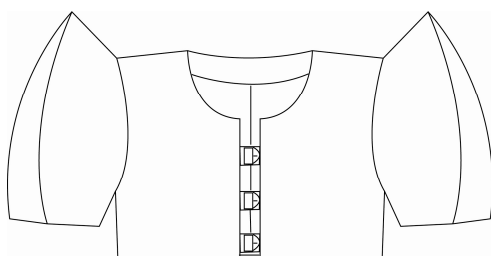

3.2.2 Bolerko

Technický popis

Celopodšíité bolerko s atypickými rukávy Rukáv má krátkou délku, členěný a v ramenní linii asymetricky tvarovaný. Kabátek má tvarovaný průkrčník. Délka je zkrácena nad pasovou linií. Zapíná se opasky v předním díle, které jsou všity do švu. Zadní díl je členěn středovým švem.

Technický nákres

3.2.3 Halenka

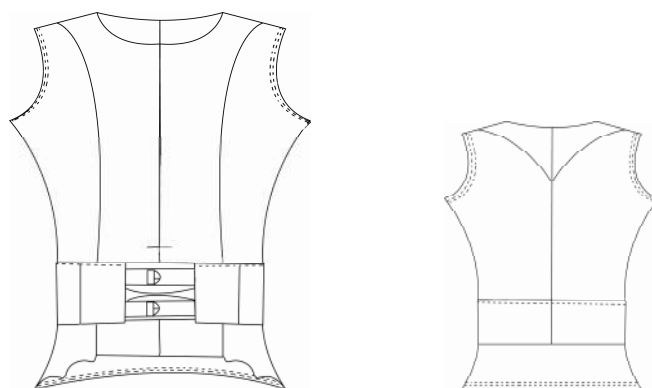
Technický popis

Halenka bez rukávu s prodlouženou ramenní linií a s opaskem. Halenka má tvarovaný průkrčník.

Přední díl je rozčleněn a ve středové linii je zapínání na zdrhovadlo. Pasová linie členěna opaskem, který se zapíná na pásky všité do švu opasku. Délka předního dílu je tvarovaná, kratší než délka dílu zadního.

Zadní díl je členěn středovým švem až do pasové linie. Zadní díl je členěn sedlem. Dolní koncové kraje a kraje rukávů jsou prošity na spodem krycím stehem.

Technický náčrt

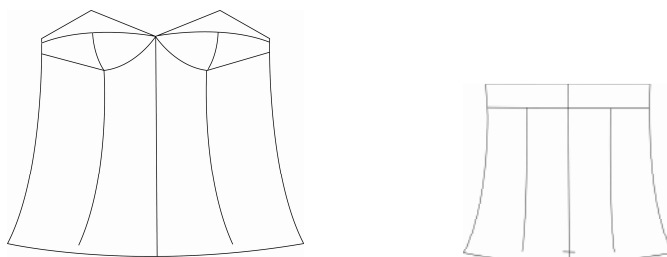

3.2.4 Korzet

Technický popis

Korzet tvarovaný přední středovou linií, zadní středovou linií a pasovými odševky. Podprsenka je členěná, komponovaná ze tří dílů. V zadní středové linii se nachází zapínání na zdrhovadlo. Korzet je celopodšíť vrchovým materiálem.

Technický náčrt

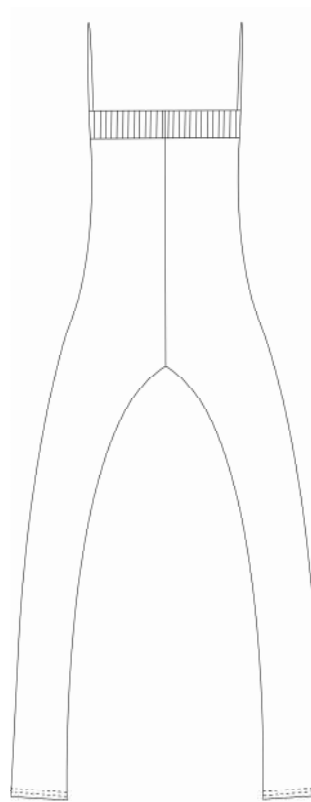
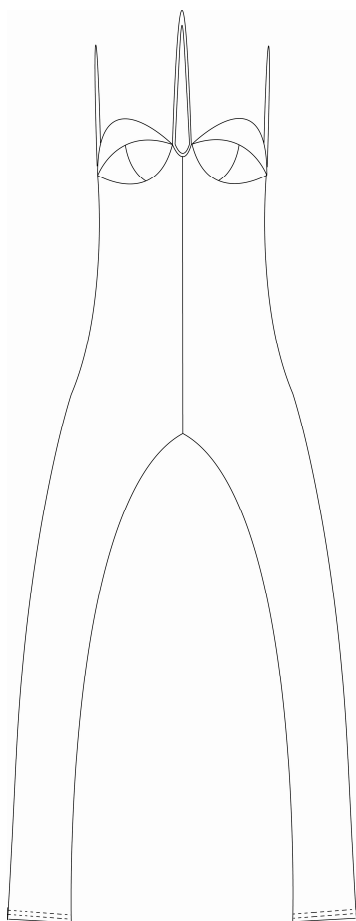

3.2.5 Overall

Technický popis

Overall z elastického materiálu. Je tvořen ze dvou dílů, členěn je přední středovou linií a zadní středovou linií. Výrazným prvkem je vyztužená podprsenka složená ze třech dílů. V zadním díle pruženka. Na oděvu jsou použita ramínka, která nesou jak ozdobnou, tak praktickou funkci. V délce jsou nohavice prošity na spodem krycím stehem.

Technický nákres

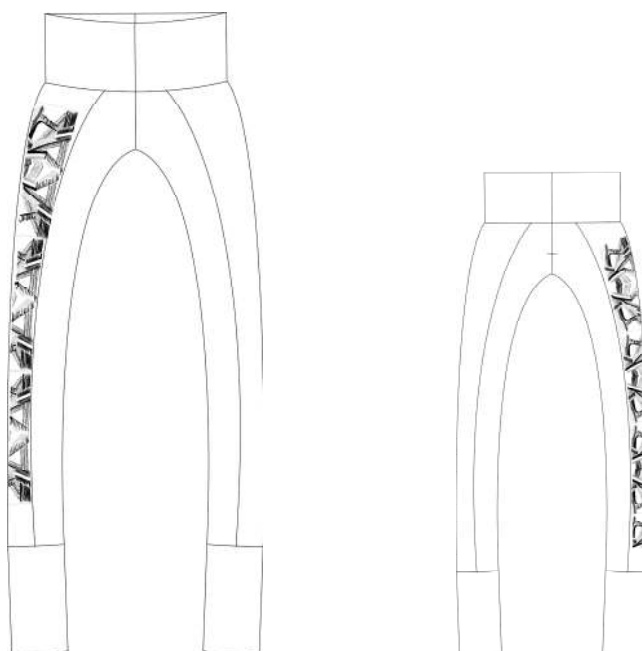

3.2.6 Kalhoty

Technický popis

Úzké kalhoty s manžetami a sedlem. Kalhoty jsou tvarovány předním i zadním středovým švem. Sedlo je podlepeno a podšito vrchovým materiálem. Nohavice jsou úzké, členěné s manžetami. V bočním dílu pravé nohavice je umístěna výšivka v celé délce nohavice. Zapínání na zdrhovadlo se nachází v zadním díle ve středovém švu.

Technický nákres

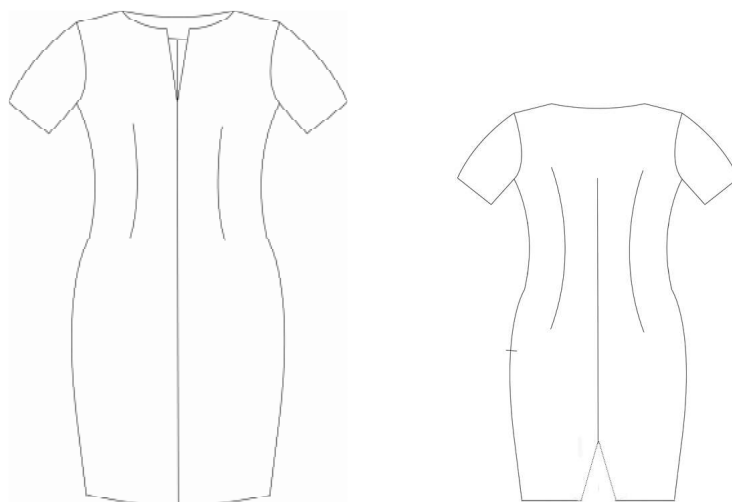

3.2.7 Šaty

Technický popis

Šaty s krátkými vysokohlavicovými, jednodílnými rukávy. Mají kulatý výstřih s rozparkem v přední středové linii. Šaty jsou vypasovány pasovými záševky. V boku na zdrhovadlo. V zadním díle s rozparkem. Zadní i přední díl je prošit ve středové linii.

Technický nákres

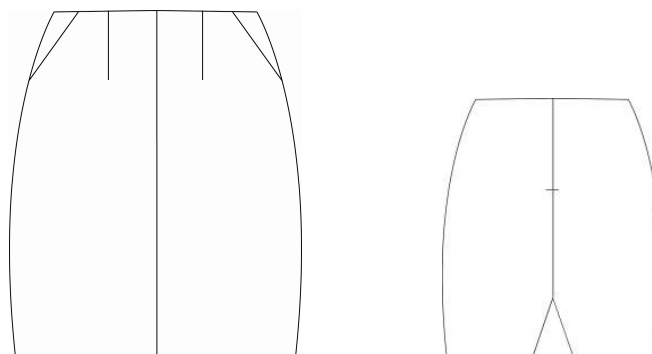

3.2.8 Sukně

Technický popis

Sukně s klínovými kapsami na předním díle. Sukně je členěna předním a zadním středovým švem ve kterém se nachází zdrhovadlo. Sukně je tvarována pasovými odševky.

Technický náčrt

3.2.9 Sukně s možností přeměny na pelerínu

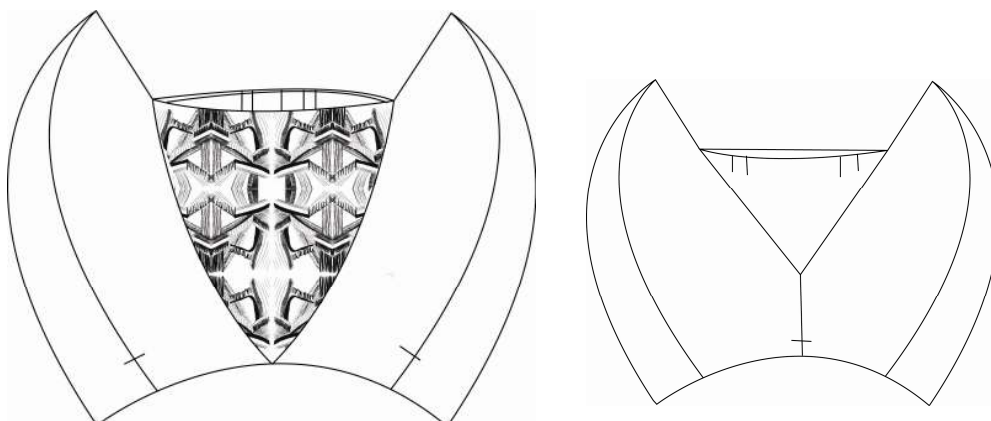
Technický popis

Atypická sukně komponovaná z dílu předního, zadního a třech dílů bočních na každé straně na obr.19. Přední díl sukně má trojúhelníkový tvar a je na něm vytvořena výšivka. Navazuje na díl boční. Ve švu bočního dílu je zdrhovadlo, díky němuž získáme průhmat, při použití jako svrchní oděv. Zadní díl je také trojúhelníkového tvaru se záhyby a zdrhovadlem se dá tvarovat. Při použití sukně je zdrhovadlo v zadní středové linii více dopnuto, zároveň umožní prostor zádům při použití jako pelerína. Boční díly jsou výrazně atypicky tvarované.

Obr. 19 - Sukně s přeměnou na pelerínu

Technický nákres

Závěr

Výsledkem bakalářské práce jsou dvě kolekce inspirované sociálními rolemi, životním stylem a prostředím vybraných osob. Kolekce jsou přizpůsobeny potřebám nositele, jsou variabilní, umožňují různé přeměny a variace.

Práce na dvou různých kolekcích v jeden čas byla odlišná od práce na kolekci jedné. Bylo potřeba stanovit jasný systém tvorby a toho se držet. Vytýčila jsem si základní prvky, z kterých jsem vycházela, rozvíjela je a pracovala s nimi. Obě kolekce jsou připraveny na rozšíření o další modely, které ze sebe volně vychází.

Dotýkám se tématu ženské emancipace, což je vzhledem k portrétovaným osobám a jejich životním stylům patřičné. V kolekcích se odráží i různá míra elegance, ženskosti.

Výšivka se mi podařila začlenit do dílů oděvu, podařila se mi vytvořit celoplošná výšivka, což bylo náročné vzhledem k realizaci v Německu. Digitální tisk oděvu obohatil a posunul, měla jsem možnost zapojit kresbu přímo do oděvu a s jeho výsledkem jsem spokojena.

Velkou pozornost jsem věnovala fotodokumentaci modelů, protože je to často opomíjená, ale nedílná součást práce, zároveň časově velmi náročná.

Seznam literatury

- [1] Bendl, S.: Maturita ze společenských věd, Praha: NAKLADATELSTVÍ ALEŠ SKŘIVAN ml. 2001. 55s
- [2] Dostálová, M; Křivánková M.: Základy textilní a oděvní výroby, Liberec: Technická univerzita v Liberci 2004. 185s
- [3] Hayesová, N.: Základy sociální psychologie, Praha: Portál, s.r.o. 2007. 166s
- [4] Kybalová, L.: Dějiny odívání, Praha: Nakladatelství Lidové noviny 2009. 253s
- [5] Nakonečný, M.: Psychologie osobnosti, Praha: ACADEMI 1995. 336s
- [6] Jíchová, Z., Didaktická analýza [cit. 2010-03-06]. Dostupné z <<http://www.kps.zcu.cz/materials/dips/1-3-osobnost.rtf>>
- [7] OK business, s.r.o. Vyšívání-starobylá technika [online]. 22. 6. 2010 [cit. 2010-04-19]. Dostupné z <<http://www.sici-stroj.cz/vysivani/>>
- [8] REDA a.s, Jak se z nití stane mistrovské dílo? – 1. díl seriálu o výšivce[online].[cit. 2010-04-20]. Dostupné z <<http://pr.reda.cz/vysivka-serial-nite>>
- [9] Sublimace.net[online][cit. 2010-05-08]. Dostupné z <<http://www.sublimace.net/sublimace.html>>
- [10] Svobodová, L., Stálíce POWER DRESSING je zpět, Faiyo [online]. 9. 2. 2010 [cit. 2010-04-19]. Dostupné z <<http://www.faiyo.cz/issue/201002>>
- [11] Vyšívání[online][cit. 2010-01-17]. Dostupné z<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Vy%C5%A1%C3%ADv%C3%A1n%C3%AD>>

Bibliografie

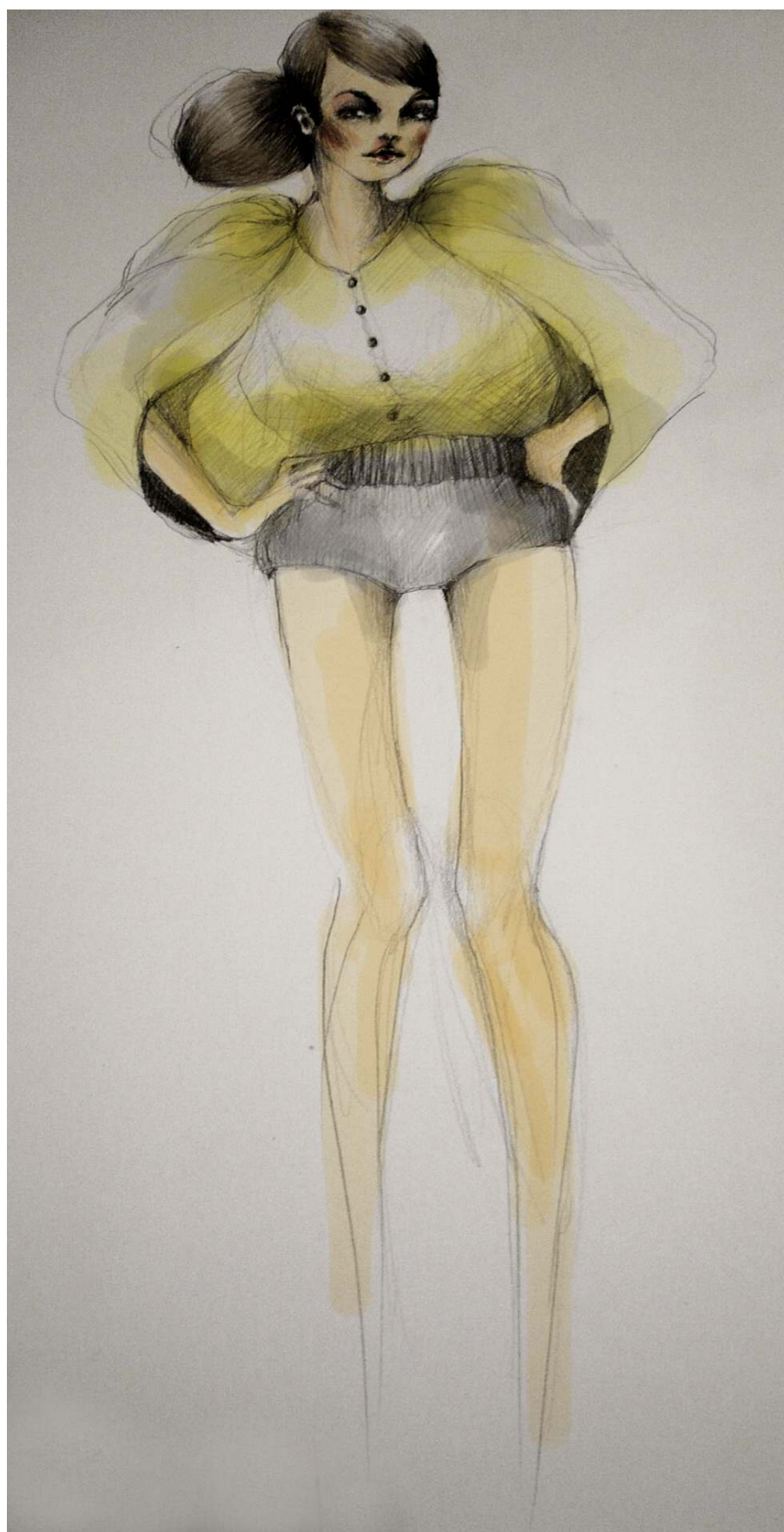
- [12] Bauer, A.: Dějiny výtvarného umění, Olomouc: Rubico 1998. 287s
- [13] Parramón, J.M.: Velká kniha o portrétu, Praha: Svojtka a Vašut 1996. 192s
- [14] Pijoan, J.: Dějiny umění. Praha: Odeon 1991.

Přílohy

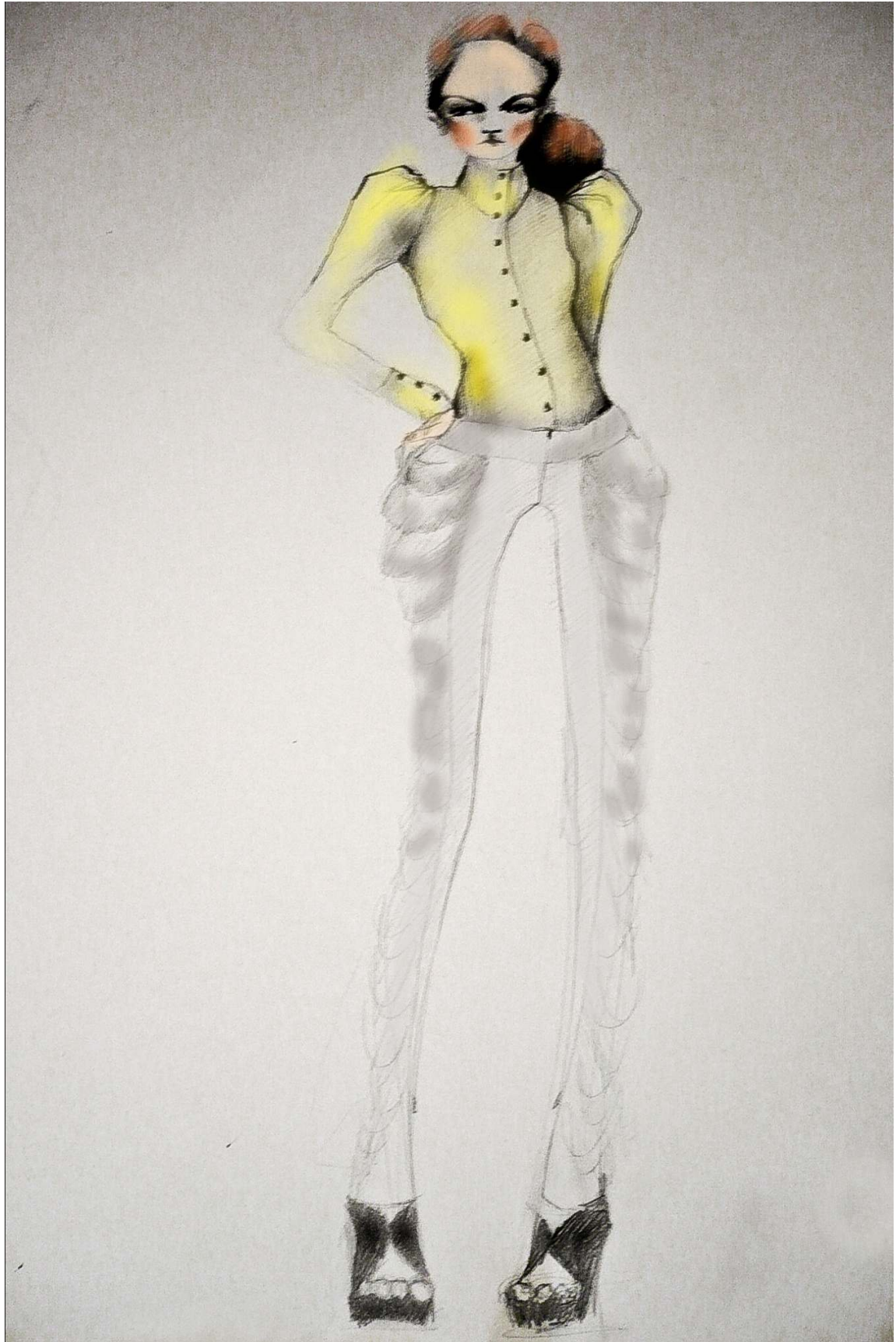
Návrhy

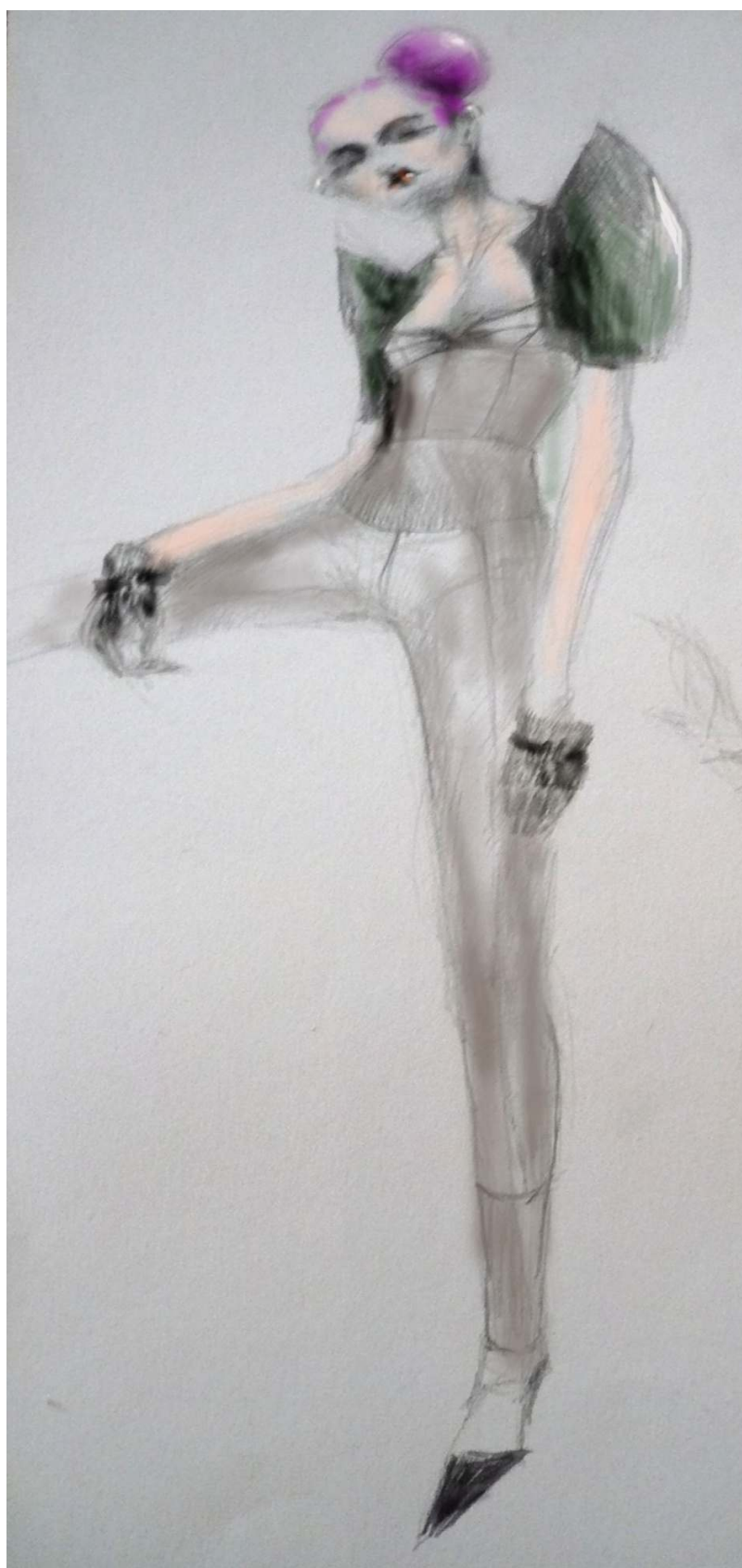

Fotodokumentace

